

Samfundet S:t Eriks verksamhetsberättelse år 2024

Samfundet S:t Erik är en ideell förening vars uppgift enligt stadgarna är:

att sprida kännedom om Stockholms historia

att väcka intresse för bevarande av stadens från historisk, topografisk, konstnärlig eller kulturell synpunkt värdefulla kultur- och naturminnesmärken samt

att verka för tillgodoseende av historiska, estetiska och konstnärliga krav vid stadens omdaning och utveckling.

Samfundets verksamhet är mångfacetterad vars olika områden skildras i den följande verksamhetsberättelsen. Föreningen är medlemsbaserad och oberoende. Förenande för samfundets medlemmar är intresset för Stockholm och Stockholms historia samt viljan att vara med och påverka stadens omdaning och utveckling. Mer att läsa om samfundet och dess verksamhet finns på hemsidan www.samfundetsterik.se.

Konung Carl XVI Gustaf är sedan 1974 Samfundet S:t Eriks Høge beskyddare.

Vän museer

Samfundet S:t Erik har sedan Stadsmuseet i Stockholms kom till 1937 fungerat som dess vänförening, vilket 1984 bekräftades genom ett kommunalt beslut. Sedan 1986 är samfundet även vänförening till Medeltidsmuseet.

Modellen av kvarteret Cepheus, som det såg ut 1937 och som samfundet lät göra till sitt 100-årsjubileum, överlämnades i 75-årsgåva till Stadsmuseet. Modellen är deponerad i samfundets lokal i Gamla stan till och med utgången av 2024. Ett avtal kommer att skrivas under för en ny tvåårsperiod.

Stadsmuseets och Medeltidsmuseets program har varit tillgängliga för samfundets medlemmar, vilka erbjuds rabatter till vandringarna i museernas regi och visningar av museernas museilägenheter samt i butikerna.

Samfundet och vänmuseerna har liksom tidigare år samarbetat om föredrag.

Systerföreningar och samarbetspartners

Samfundet har tre systerföreningar: Svenska Byggnadsvårdsföreningen, Helsingfors-Samfundet i Finland och Selskabet for Olso Byes Vel i Norge, med vilka utbyte och samarbeten sker i olika utsträckning.

Samfundet har sedan 2009 en samverkansöverenskommelse med Strindbergsmuseet, Strindbergs Intima Teater samt K.A. Almgren sidenväveri. Överenskommelsen innebär att samfundet lyfter fram deras program för samfundets medlemmar. Samfundets medlemmar erbjuds i sin tur medlemsförmåner såsom rabatt på entrén och inköp i museibutikerna samt på föredrag och föreställningar.

Under 2024 stadfästes, det sedan länge pågående, samarbetet med Stockholmskällan. Stockholmskällan är Stockholms och stockholmarnas historia i ord, ljud och bild, till vilken samfundet bidrar med text och bilder på kulturhusskyltar samt bidragen i Min Stockholmskildring.

Årsmötet 2024

Samfundets årsmöte ägde rum tisdagen den 16 april 2024 i Stora Börssalen, Börshuset, Källargränd 4 i Gamla stan. Cirka 180 medlemmar var närvarande vid årsmötet.

Årsmötet beslutade att omvälja f.d. överantikvarien vid Riksantikvarieämbetet Knut Weibull till ordförande för en tid om ett år. Till ordinarie ledamöter omvaldes arkitekten Ola Andersson, arkitekten Ann-Sofi Thurne Rundquist, journalisten Lena Adelsohn Liljeroth och nyvaldes docenten Lisbeth Söderqvist för en tid av två år samt nyvaldes i ett fyllnadsval för en tid av ett år landskapsarkitekten Katarina Borg. Till suppleanter nyvaldes byggnadsantikvarien Anna Birath och arkitekten SAR/MSA Stellan Fryxell för en tid av två år.

Till ordinarie revisorer omvaldes auktoriserade revisorn Josefine Fors och nyvaldes konstvetaren Anna Brodow Inzaina. Till revisorssuppleanter omvaldes auktoriserade revisorn Elisabeth Raun och byggnadsantikvarien Stephan Fickler, samtliga för en tid av ett år.

Till valberedning omvaldes byggnadsantikvarien Maria Lorentzi, ordförande, och byggnadsantikvarien och arkeologen Lisa Sarban samt nyvaldes bebyggelseantikvarien Stina Hagelqvist samtliga för en tid av ett år.

Årsmötet beslutade att medlemsavgiften för 2024 förblir oförändrad för enskild medlem och familjemedlem med 250 kronor respektive 100 kronor samt att avgiften för ständigt medlemskap (endast fysisk person) förblir oförändrad med 5 000 kronor.

Beträffande samfundets resultat för 2024 samt dess ställning vid årets slut, hänvisas till samfundets årsredovisning för 2024.

Som ett resultat av den medlemsundersökning som genomfördes 2023 beslutade årsmötet i enlighet med styrelsens förslag om ändring av stadgarna. Uppdateringarna är: för att ha rösträtt vid årsmötet måste medlemsavgift vara betald senast den 1 februari innevarande år, på dagordningen till årsmötet ska punkten "arvode till styrelsen" behandlas, hur kallelse till årsmöte skickas specificeras inte samt för ändringar av § 1, samfundets uppgift, krävs nu beslut vid två på varandra följande årsmöten.

Årsmötet beslutade att till nya hedersledamöter utse Monica Andersson, samfundets ordförande 2010–2023 och Folke Dellström, samfundets skattmästare 1993–2023 samt ledamot sedan 1989.

Samfundet S:t Eriks belöningsplakett och pris tilldelades arkitekt SAR/MSA Per Kallstenius. Därefter delades "Stockholmiapriset 2024" ut till Anna-Maria Underhill och "Stockholmiapriset – när historien möter samtiden" ut till Martina Berggren.

Vid årsmötesprogrammet berättade arkitekturhistorikern Martin Rörby om *Jugenstaden Stockholm*.

Årsmötet avslutades med ett mingel för medlemmar, styrelse, pristagare och gäster i Nobel Prize Museum – ett nytt medlemsevenemang som blev mycket lyckat och en uppskattad avslutning på årsmötet. Ca 155 personer deltog.

Höstmötet 2024

Höstmötet ägde rum onsdagen den 4 december 2024 i Konstakademiens hörsal. Priserna för Min Stockholmskildring 2024 delades ut till årets pristagare. Därefter berättade Annika Sandén, docent i historia om *Poeten Lasse Johansson Lucidors liv, diktning och dramatiska död*. Höstmötet avslutades med att ordföranden Knut Weibull berättade om samfundets verksamhet.

Styrelse, revisorer och valberedning

Samfundets styrelse, revision och valberedning har under året haft följande sammansättning.

		Valda till år
Ordförande	f.d. överantikvarien på Riksantikvarieämbetet Knut Weibull	2025
Ledamöter:	journalisten Lena Adelsohn Liljeroth	2025
	arkitekten SAR/MSA Ola Andersson	2026
	landskapsarkitekten LAR/MSA Katarina Borg	2025
	civilekonomen Peter Györki, skattmästare	2025
	docenten Lisbeth Söderqvist, sekreterare	2026
	arkitekten SAR/MSA Ann-Sofi Thurne Rundquist, vice ordf.	2026
Suppleanter:	antikvarien Ann-Charlotte Backlund	2025
	byggnadsantikvarien Anna Birath	2026
	konstvetaren Anna-Karin Ericson	2025
	arkitekten SAR/MSA Stellan Fryxell	2026
Adjungerade:	kansliansvariga Lisa Härmark	
	verksamhetsansvariga Lotta von Liewen Wistrand	
	kommunikatören Cecilia Sundström tom augusti 2024	
	kommunikatören Oscar Hagberg from oktober 2024	
	stadsantikvarien Fredrik Linder	
Revisorer valda t o m årsmötet 2025:		
Ordinarie:	auktoriserade revisorn Josefine Fors	
	konstvetaren Anna Brodow Inzaina	
Suppleanter:	auktoriserade revisorn Elisabeth Raun	
	byggnadsantikvarien Stephan Fickler	
Valberedning vald t o m årsmötet 2025:		
	byggnadsantikvarien Maria Lorentzi, ordförande	
	arkeologen och byggnadsantikvarien Lisa Sarban	
	byggnadsantikvarien Stina Hagelqvist	

Styrelsen har haft åtta protokollförda styrelsemöten; den 22/1, 26/2, 19/3, 16/4 (konstituerande), 29/5, 16/9, 29/10 samt den 27/11.

Styrelsens arbetsutskott, som består av samfundets ordförande, vice ordförande, sekreterare och skattmästare, har utfört löpande arbetsuppgifter för samfundets räkning samt berett ärenden inför beslut i styrelsen. Arbetsutskottet har haft sex möten, varav ett fysiskt möte, övriga genomfördes digitalt via Zoom.

Kansli

Samfundet har tre anställda. Lisa Härmark, kansliansvarig, och Lotta von Liewen Wistrand, verksamhetsansvarig, har arbetat heltid på kansliet på Köpmangatan 5 i Gamla stan med medlemsadministration och medlemsaktiviteter, anslag och stipendier, redovisning, yttranden, kulturhusskyltar, arrangemang och i år halvdagsseminariet om "Var dags konst" samt övriga förekommande föreningsangelägenheter. Cecilia Sundström, kommunikatör, januari-augusti, arbetade 25% på distans med samfundets närvaro i social media och utveckling av webbsidan. I oktober anställdes Oscar Hagberg, kommunikatör, på 50%.

Kansliet har varit representerat i arbetsgrupperna för anslag, kulturhusskyltar, Min Stockholmskildring, plangruppen, programgruppen och i årsboksredaktionen. Kansliet har också deltagit i årsmöten i föreningar där samfundet är medlem samt berättat om samfundet för föreningar och grupper som besökt kansliet på Köpmangatan.

Kansliet har varit bemannat alla vardagar.

Samfundet S:t Eriks representation och kontakter

Representant i Rådet till skydd för Stockholms skönhet har varit Knut Weibull. Representanter i AB Stadsholmens styrelse har varit Ann-Charlotte Backlund (ordinarie) och Stina Hagelqvist (suppleant). Fredrik von Feilitzen och Marianne Råberg har representerat samfundet i AB Stadsholmens kulturhusråd. Monica Andersson, Fredrik von Feilitzen och Laila Reppen, ordförande, har representerat samfundet i AB Stadsholmens kulturhusprisjury.

Samfundet är ständig medlem i Svenska byggnadsvårdsföreningen, Sveriges Hembygdsförbund och Vaxholms Fästnings Musei Vänner. Samfundet har under 2024 vidare varit medlem i paraplyorganisationerna Förbundet för Ekoparken, Stockholms Sjögård, Stockholms Kvinnohistoriska och Förbundet Sveriges Museivänföreningar samt i Svenska Historiska Föreningen.

Aktuell kunskap inhämtas genom kontakter med företrädare för utbildning, forskning, museer, föreningar och andra organisationer. Kontakter med ledande stockholmspolitiker, har minskat under 2024, men är också en viktig del av samfundets verksamhet.

I september genomförde styrelsen en utflykt med buss i Nacka för att studera likheter och olikheter i grannkommunens stadsutveckling. Ciceron under dagen var Nina Åman, stadsarkitekt i Nacka kommun.

Anslag

Under året inkom 37 ansökningar om anslag, varav 14 beviljades. Flertalet ansökningar avsåg tryck- och produktionsbidrag till publikationer om Stockholm i skilda genrer, men också en dokumentärfilm om Stockholms vattenfestival, renovering av Skandia-Teaterns vestibul och två ljuvandringar. Fem av de beviljade ansökningarna lämnades vidare till de av samfundet förvaltade stiftelserna för handläggande.

I anslagsgruppen, som förbereder styrelsens beslut om beviljande av anslag ingick, Knut Weibull, Ann-Sofie Thurne Rundquist, Lisbeth Söderqvist och Lisa Härmark, kansliet.

Under året har flera av mottagarna av tidigare anslag berättat om sina bok- och forskningsprojekt för samfundets medlemmar i Sevenbomsalen i Stadsmuseet.

Årets anslag från samfundet uppgick till 310 000 kronor, bilaga 1. De fördelades vid ett tillfälle hösten 2024.

Samfundet S:t Eriks belöningsplakett och pris

Samfundet S:t Eriks belöningsplakett och pris instiftades 1963 och delas ut vid årsmötet "till den som i samfundets anda utfört berömliga insatser av vetenskaplig, konstnärlig, journalistisk eller kulturminnesvårdande natur".

Årets belöningsplakett och pris om 50 000 kronor tilldelades arkitekten SAR/MSA Per Kallstenius. Motiveringen löd: "För att han under sina sammanlagt mer än tjugo år som Stockholms stadsarkitekt varit tongivande och djupt engagerad inom stadsplanering, vad gäller såväl förvaltning och bevarande som omvandling och utveckling. Som stadsarkitekt initierade han Stockholms byggnadsordning, som en del av Stockholms översiktsplan 1999. Som praktiserande arkitekt utvecklade han förnyelseprogram för Kungsgatan samt Filmstaden Sergel. Per Kallstenius stora historiekunskap har varit en utgångspunkt i hela hans verksamhet och han har i samverkan med kollegor publicerat ett flertal policyprogram och böcker med bebyggelsehistoriska teman. Efter sin tid som stadsarkitekt fick han möjlighet att fördjupa sitt genuina historieintresse, vilket bland annat resulterat i praktverken «Minne och vision – Stockholms stadsutveckling i dåtid, nutid och framtid» (2010), «Stockholm ett världsminne – Stadens byggnader i ritningar 1713–1913» (2013, tillsammans med stadsarkivarie Lennart Ploom) samt «Stockholm – staden i kartor» (2022)."

Stockholmiapriset – uppsatstävling för master- och magisterstudenter

Stockholmiapriset inrättades av samfundet 2009 tillsammans med Stockholmia – forskning och förlag. Sedan Stadsarkivets anslutning 2017 utdelas två priser till bästa master- eller magisteruppsats om stockholmsförhållanden, "Stockholmiapriset" och "Stockholmiapriset – När historien möter samtiden".

Prissumman är 15 000 kronor för vardera priset. Uppsatserna ska vara godkända under föregående kalenderår.

Under året har juryn för Stockholmiapriset bestått av Annika Sandén, tf. forskningschef på Stockholmia – forskning och förlag, Lennart Ploom, stadsarkivarie, och Ola Andersson, ledamot i samfundet. Sex uppsatser var nominerade.

”Stockholmiapriset 2024” tilldelades Anna-Maria Underhill för hennes magisteruppsats *Mellan skam och profit. Om social rörlighet bland pantlånare verksamma i Stockholm 1885–1920*. Historiska institutionen, Umeå universitet, 2023. Motiveringen löd: ”Anna-Maria Underhill har genom ett brett källmaterial ur ett flertal arkiv studerat den pantlånerörelse som växte fram i Stockholm under ett skede av urbanisering och stor befolkningstillväxt. Anna-Maria Underhills uppsats fokuserar på pantlånarnas sociala och geografiska härkomst och analyserar deras sociala mobilitet och rörlighet. Hennes arbete bidrar inte endast med ny kunskap om en yrkeskårs framväxt i Stockholm vid ett expansivt skede i stadens historia, utan belyser även en yrkeskår som historiskt legat i spänningsfältet mellan skam och profit.”

”Stockholmiapriset 2024 – när historien möter samtiden” tilldelades Martina Berggren för hennes masteruppsats *Matfusk. Livsmedelskontroll och livsmedelslagstiftning i Stockholm 1880–1930*. Historiska institutionen, Stockholms universitet, VT 2023. Motiveringen löd: ”Martina Berggren har genom en gedigen materialgenomgång från en rad olika arkiv studerat uppbyggnaden och organiseringen av livsmedelskontroll i Stockholm, samt tidens syn på livsmedelshygien, och hur denna kom att påverka lagstiftningen. Hennes arbete bidrar med ny kunskap om livsmedelskontrollens historia och framväxt i Stockholm under ett dynamiskt skede i stadens historia. Uppsatsen påminner oss också om nödvändigheten av att upprätthålla en säker och hållbar matproduktion.”

Min Stockholmsskildring – skrivartävling för gymnasieelever

Skrivartävlingen för gymnasieelever ”Min Stockholmsskildring” initierades 2013 och priset delades ut första gången på samfundets höstmöte 2015. Syftet med tävlingen är att väcka intresse för Stockholms historia och staden Stockholm. Juryn har under 2024 bestått av Lena Adelsohn Liljeroth, ledamot i Samfundet S:t Erik, Martin Nyblom, pedagog och redaktör för Stockholmskällan, Tina Rodhe, f.d., museichef vid Medeltidsmuseet, Anders Sjöbrandt, författare och doktorand vid historiska institutionen Stockholms universitet och Mats Berglund, fil. dr. historia, sektionschef forskning- och samverkanstöd vid Stockholms universitet.

De vinnande bidragen är publicerade på samfundets hemsida samt på Stockholmkallan.se under rubriken ”De skriver om Stockholm”.

Under 2024 inkom 16 bidrag från elever från fem gymnasieskolor med uppsatser om Stockholm. Bland dessa valde juryn ut en förstapristagare och två andrapristagare

1: a pris om 5 000 kronor tilldelades Filip Engelhardt för novellen *Sängvätaren vid Norrtullsgatan*, Campus Viktor Rydberg, genom ansvariga läraren Elisabeth Ekström. Juryns motivering: ”Är det inte märkligt hur det här med tid och perspektiv fungerar?” frågar sig Filip Engelhardt i slutet av sin novell om den lille pojke som får sin behandling, och lär sig om livet och vänskapen vid pediatrika kliniken på Norrtullsgatan 14, till ljudet av rasslande spårvagnar, begynnande bilism och klingande klockor. Visst är det märkligt, att historien med dess händelser, människor och företeelser på samma gång är borta för vår syn, men kvar och livs levande i texter och ting, och i väggarna på det tegelpalatset i nyrenässansstil som då hyste unga patienter och nu gymnasister. Med ett lugn, omsorg om detaljerna, och tecknat i små scener, framträder en större historia som livs levande i Filip Engelhardts berättelse och ger oss som läser den, perspektiv på tiden.”

Två 2: a priser om 2 500 kronor utdelades.

Sonia Stille tilldelades priset för novellen *Ulla Winbladh och jag*, Campus Viktor Rydberg, genom ansvariga läraren Pernilla Löfgren. Juryns motivering: ”Maria Kristina Kjellström får en egen röst i Sonia Stilles novell och berättar där historien om sig själv, men så som den *inte* blivit känd. Alla i Stockholm känner nämligen till Maria Kristina, i hennes eget 1700-tal precis som idag. Men den person vi alla känner till, är inte hon – det är varken hennes historia eller hennes namn vi känner: Hon som gått till historien som Ulla Winbladh. Fast Carl Michael Bellmans Ulla Winbladh är bara en

mask; en fasad; en fantasi; en litterär figur. En nidbild. Maria Kristina Kjellström däremot, är i Sonia Stilles tappning en tredimensionell person, som kliver ur kulissen med en egen historia och ett nu, med förhoppningar och svikna känslor, med tåga och en egen eld. Med en ny röst i historien, nya perspektiv på den.”

Livea Larsson tilldelades priset för novellen *Skuggor från det förflutna*, Campus Viktor Rydberg, genom ansvarige läraren Mats Ingemarsson. Juryns motivering: Vem rycker i dörrhandtaget, vem defenestrerar städerskan och vem pratar den nyanställde egentligen med? Livea Larsson har strött ut ledtrådar till Spökslottets kusliga historia lite här och var i sin novell – i salar, lusthus, park och källarvalv, men det ser vi först när vi vänder oss om och ser tillbaka på den efter att ha läst hela texten till sista meningen. Med omsorgsfull kyla och utan tillgjorda åthävor blir den här novellen verkligen spännande! Men det här är också bildningslitteratur, där arkitektur- och kulturhistoria sömlöst vävts in bland skrönor och spökhistorier. Det är helt enkelt kusligt bra!”

Medlemmar

Det totala antalet medlemmar uppgick vid årets slut till 1642 (1 771). Antalet årligen betalande medlemmar uppgick till 1 362 (1 484), varav 220 (280) familjemedlemmar. Antalet fria medlemmar uppgick till 27 (28). Antalet ständiga medlemmar uppgick till 253 (259). Under året har en ständig medlem tillkommit. Samfundet har sex hedersledamöter, fil. dr Monica Andersson, civ.ek. Folke Dellström, med. lic. Fredrik von Feilitzen, fil. dr och f.d. stadsantikvarie Marianne Råberg, arkitekt SAR/MSA Kerstin Westerlund Bjurström samt författaren och akademiledamoten Per Wästberg.

Programaktiviteter för medlemmar

Programaktiviteterna för medlemmar publicerades tre gånger i ett informationsblad och var till antalet 47, varav 9 föredrag, 18 vandringar och 17 visningar och besök samt 2 bussutflykter och 1 filmvisning. Några av arrangemangen har erbjudits flera gånger med anledning av det stora intresset. I genomsnitt lyssnade mellan 20–50 personer på föredragen, vid vandringarna deltog per tillfälle upp till 35 personer och vid visningarna fanns det plats för 20–30 personer. Föreläsningarna genomfördes i samarbete med Stadsmuseet i dess hörsal Sevenbomsalen.

Vårterminens första medlemsprogram ägde rum den 23/1 med ett besök i *Hallwylska palatset* och den 31/1 föreläste Sofia Gustafsson om *Lokala regler i medeltidens Stockholm*.

Den 7/2 höll Anders Odelius ett föredrag om *Tessinska palatset*. 15/2 genomfördes en *Konstvisning i tunnelbanan* med Marie Andersson. Den 21/2 höll Henrik Poppius ett föredrag om *Olle Engkvist – folkhemmets storbyggmästare* och den 29/2 visades *Oscarsteatern*.

Den 3/3 och den 14/3 återkom vandringen *Konstvisning i tunnelbanan* och den 7/3 berättade Anders Hanser och visade filmen *Stockholm – en föränderlig stad* på biograf Zita. Den 26/3 berättade Hampus Busk om *Tantolunden – parken i arkivet* och visade Stadsarkivets arkiv på Liljeholmskajen. Den 27/3 berättade Richard Murray om *Why Cities Need Large Parks*.

Den 9/4 och 23/4 visade Martin Joanson *Konsten i SEB Arenastaden*. Den 18/4 berättade Hampus Busk åter historien om *Tantolunden – parken i arkivet*.

Den 4/5 och den 25/5 ledde Hampus Busk en vandring i *Tantolunden – parken i arkivet*. Den 7/5 besöktes *Riddarholmskyrkan*. Den 15/5 och den 25/5 var Stina Olinder Haubo ciceron under vandringen på *Drottningholmsmalmen*. Den 27/5 besöktes *Hovstallet*. Den 30/5 var det en bussutflykt till *Tullinge trädgårdsstad och Mariefred* med Kjell Forshed som ciceron.

Den 3/6 fick vi ytterligare en visning av *Riddarholmskyrkan*. Den 11/6 visade och berättade Astrid Stenberg om *Wisdome*. Vårterminen avslutade med en vandring med Claes-Göran Borg på *Stora Essingen*.

Höstterminens första medlemsprogram inleddes den 20/8 med en repris av vandringen på *Stora Essingen* med Claes-Göran Borg som ciceron. 27/8 guidade Camilla Håkansson i *Kvarteret Forskaren* för två grupper. Den 29/8 besöktes *Hovstallet* en andra gång.

Den 4/9 och den 5/9 var Fabian Nyström ciceron på *En stadsvandring genom Södergatans historia*. Den 18/9 föreläste Johanna Berg om *Föreställningar – John Hood och hans värld* och den 26/9 vandrade vi med Marie Andersson *Från Raoul Wallenbergs torg till Humlegården*.

Den 2/10 genomfördes en andra vandring *Från Raoul Wallenbergs torg till Humlegården* med Marie Andersson. Den 9/10 samtalade Thorbjörn Andersson med Emma Simonsson om *Topografier – Landskapets texter*. Den 16/10 och den 22/10 var Christian Gradholt ciceron under vandringen *Götgatan till Barnängen – En stadsvandring på östra söder*. Den 25/10 besöktes *Järva nya kyrkogård* med Anneli Sjöström som ciceron och den 30/10 vandrade vi i *Gasverket, kring Bobergs torg* med Thorbjörn Andersson och Staffan Sundström som ciceroner.

Den 5/11 genomfördes en andra vandring i *Gasverket, kring Bobergs torg*. Den 6/11 berättade Eva-Lena Bergström om Agnes Widlund, *Utan konst kan jag inte leva*. Den 15/11 blev det en busstur, *Olle Engkvist – i spåren av storbyggmästaren*, med Henrik Poppius som guide. Den 20/11 visades *Stuckatörens våning* för två grupper och den 28/11 guidade Marie Andersson och berättade om *Konsten kring Nya Karolinska*.

Den 9/12 besöktes *Centrum för näringslivshistoria* med Andreas Huseby som och som avslutning på medlemsaktivitetsåret besöktes *Hagströmerbiblioteket* den 17/12 och den 18/12.

Utöver medlemsprogram deltog samfundet i Kulturnatt Stockholm den 26 april och höll öppet för både medlemmar och övriga besökare mellan 18.00-24.00. På programmet stod fyra visningar av gården i kvarteret Cepheus, bokrea och filmen "Alla små holmars ära" visades. Cirka 170 personer deltog i visningarna och cirka 350 personer besökte Köpmangatan 5 under kvällen. Många var helt nya bekantskaper.

Programverksamheten planeras och hanteras av kansliet. Programgruppen hade ett möte under 2024 och bestod av Lena Adelsohn Liljeroth och Lisbeth Söderqvist. Lotta von Liewen Wistrand, kansliet, är sammankallande.

Seminarier, symposier och nätverk med Samfundet S:t Erik som huvud- eller medarrangör

Samfundet genomför som huvudarrangör eller medarrangör, seminarier och symposier om stadsbyggnads- och stadsmiljöfrågor där medlemmar, forskare, praktiker och ideellt engagerade ges en möjlighet att delta. Under 2024 har ett halvdagsseminarium genomförts.

Den 11 september ägde halvdagsseminariet "Var dags konst i arkitektur och stadsbyggande" rum i hörsalen på Konstakademien. 116 personer hade anmält sig till seminariet. Arbetsgruppen bestod av Laila Reppen och Lotta von Liewen Wistrand samt representanter för medarrangören, som var ArkDes vänner.

Medverkade i seminariet gjorde: Martin Rörby, fil. dr., och arkitekturhistoriker, Lena From, konstchef Halmstads kommun, Laila Reppen, arkitekt SAR/MSA, Per Ahrbom, arkitekt SAR/MSA, Päivi Ernkvist, konstnär, Marie Andersson, konstvetare och konstpedagog, Henrik Rundquist, arkitekt SAR/MSA och Åsa Jungnelius, konstnär, Daniel Johansson, arkitekt SAR/MSA, Jonas Kjellander, arkitekt SAR/MSA och ljusdesigner samt Knut Weibull. Diskussion och publikfrågor leddes av Susanne Ingo, arkitekt SAR/MSA och Malin Zimm, arkitekt SAR/MSA.

Under hösten 2024 initierades samarbeten med andra organisationer kring jubileerna Nationalstadsparken 30 år (fototävling) och Byggnadsvårdsåret 50 år (planer på ett digitalt seminarium om lagstiftningen kring byggnadsvårdens lagstiftning) samt ett seminarium om hållbarhet i samarbete med ArkDes och ArkDes Vänner.

Det nätverk mot rivningar av byggnader som initierades av Hallemar & Hejdelind och som samfundet deltog i 2023 har inte varit aktivt under 2024.

Samfundet S:t Eriks Årsbok

Samfundet S:t Eriks årsbok 2024 "Hållbar stad – lösningar, lösningar och visioner" blev något försenad och utkom december i en upplaga av 1 600 exemplar. Årsboksredaktör var Ann Pålsson, Redaktörspoolen, grafisk formgivare var Elsa Wohlfahrt och bildredaktör var Susanna Mälarstedt. Redaktionen har bestått av Ola Andersson, Stellan Fryxell, Laila Reppen, Knut Weibull och Lotta von Liewen Wistrand, kansliet. Årsboken gavs ut på Appell Förlag.

Bokrelease hölls den 11 december på SN7 till vilken, utöver medverkande till årsbokens tillkomst, också medlemmarna bjöds in.

10 exemplar av den aktuella årsboken har skänkts till Stadsmuseet i Stockholm.

Årsboken ska enligt stadgarna delas ut till medlemmar och hedersledamöter och den skickas till dessa, dock ej familjemedlemmar.

Kulturhusskyltar och plaketter

Samfundet framställer sedan 1993 skyltar i blå emalj för ett urval av särskilt kultur- och arkitekturhistoriskt intressanta byggnader och anläggningar inom Stockholms stad. Det finns för närvarande 191 kulturhusskyltar. En skyltgrupp hanterar frågorna och skriver texterna. Den har under året bestått av Suzanne Lindhagen, antikvarie, sammankallande (extern), Ann Katrin Pihl Atmer, docent (extern), Johan Örn fil.dr. arkitekturhistoria (extern), Anna-Karin Ericson (ledamot) samt Lotta von Liewen Wistrand, kansliet.

Till verksamheten har ett 30-tal skyltfaddrar varit knutna, vilka ser till skyltarna och rapporterar deras kondition och status. Faddrar och skyltgrupp bjöds på ett mingel den 27 februari i samfundets lokaler.

Den 17 augusti invigdes kulturhusskylten på Katarina Brandstation, som är den äldsta bemannade stationen i världen och som sådan finns med i Guinness rekordbok, i närvaro av Lotta von Liewen Wistrand från samfundet, Föreningen Röde Hanen, Stadsmuseet, Tekniska museet och inte minst - för dagen tjänstgörande brandmän.

Under året har 10 skyltar satts upp:

- Johannes Brandstation, Malmskillnadsgatan 64, kv Johannes Mindre 3
- Katarina Brandstation, Tjärhovsgatan 9, kv Sturen minsta
- Östermalms Brandstation, Artillerigatan 69, kv Vildsvinet
- Kristinebergs IP, "Krillan", Nordenflychtsvägen 46, kv Kristinebergs slott 3
- Stockholms Roddförening, Lidovägen 22, kv Norra Djurgården 1:1
- Tegeltraven, Fridhemsgatan 16, kv Slaggen (2 skyltar)
- F d Hellgrens tobaksfabrik, Hornsgatan 64–66, kv Nattugglan 11
- Trygghuset, (T-house), Engelbrektsplan 1, kv Sparbössan 1
- Kvarteret Varmfronten, Skarpnäcks Allé 62–70
- S:t Görans församlingshus, Arbetaregatan 21, kv Herden 7

Ett register över de blå kulturhusskyltarna finns på samfundets webbplats sorterade på stadsdelar. De är sökbara för text och bild via en karta. Kulturhusskyltarna finns också publicerade på Stockholmskallan.se där de presenteras med text och bild samt är inlagda på en sökbar karta.

Plaketter

Samfundet innehar tre plaketter som sitter uppsatta i Gamla stan: Vera Siöcrona" på Sven Vintapparens Gränd 2, "Erik Dahlberg" på Stora Gråmunkegränd 2 samt "Eric Noraeus" - en minnestavla till Storkyrkans 700-årsjubileum som hittas inne i Storkyrkan. Samfundet fick plaketterna 2022 i gåva av Hembygdsföreningen i Gamla stan.

Opinion – yttranden och skrivelser

Samfundet har under året tagit del av, både på remiss och genom stadsbyggnadskontoret, ett större antal stadsplaneärenden. 31 yttranden och skrivelser har skickats in. Yttrandena bereds i en plangrupp. Gruppen har bestått av Knut Weibull, Ola Andersson, Jonas Berglund till april, Anna Birath från april,

Katarina Borg från april, Stellan Fryxell, Ann-Sofie Thurne Rundqvist och Knut Weibull samt Lotta von Liewen Wistrand, kansliet.

Yttrandena har skickats till berörda politiker, tjänstemän och valda delar av media samt till personer på samfundets sändlista. Yttrandena finns tillgängliga på samfundets webbplats och ett urval har publicerats på facebook och LinkedIn eller uppmärksammats i sociala media.

1. Sommaren 10 m.m., Hovings malmgård, Södermalm, dnr 2021-14709. Samråd. Insänt 2024-01-22
2. Teodoliten 1 m.fl., Fagersjö, Farsta, dnr 2021-08539. Samrådet. Insänt 2024-01-25
3. Ångtvätten 16 m.fl., Stora Essingen, Kungsholmen, dnr 2020-11437. Samråd. Insänt 2024-02-02
4. Liljeholmsbadet, överklagande av Länsstyrelsens i Stockholms län beslut den 24 januari 2024 om rivningslov, dnr 58209-2023. Överklagande. Insänt 2024-02-07
5. Östermalm 2:118 m.fl., (Östermalmstorg), dnr 2023-08343. Samråd. Insänt 2024-02-12
6. Konsthallen 2 och 15, Hasselbacken 1, Djurgården, dnr 2018-00710. Förnyad granskning. Insänt 2024-02-13
7. Del av Blackebergs Gård 1 m.fl., Bromma, dnr 2022-14796. Samråd. Insänt 2024-03-18
8. Mars och Vulcanus 1, Ledamotshuset, i stadsdelen Gamla Stan, Ä-Dp 2022-08258 (ändring av detaljplan för del av fastigheten). Insänt 2024-03-26
9. Eremiten 2 m.fl., vid Kilabergsvägen, Midsommarkransen, S-Dp 2022-04701. Samråd. Insänt 2024-04-16
10. Yttrande Mål P 10002-23. Förbundet för Ekoparken m.fl., ./.. Stockholms kommun m.fl., angående detaljplan för del av fastigheten Norra Djurgården 1:1, Uggleviksreservoaren i stadsdelen Norra Djurgården i Stockholms kommun. Insänt 2024-04-22.
11. Yttrande i mål P 1067-24, aktbilaga 31, avseende Liljeholmsbadet. Insänt 2024-05-08
12. Hjälpslaktaren 7 m.fl., Slakthusområdet etapp 2B, Centrala kvarteren, dnr 2019-08051. Samråd. Insänt 2024-05-13
13. Åkeshov 1:1 m.fl. vid Åkeshov, Riksby, Bromma, dnr 2022-15257. Samråd. Insänt 2024-05-20
14. Taffelstenen 1, Solberga, dnr 2021-03110. Samråd. Insänt 2024-05-20
15. Åkeshov 1:1 m.fl. vid kvarteret Famnen, Åkeshov i stadsdelarna Riksby och Åkeslund, dnr 2017-17450. Samråd. Insänt 2024-05-20
16. Spelbomskan 9 m.fl (Läkarhuset)., Odenplan, dnr 2020-08002. Granskning. Insänt 2024-05-27
17. Stockholms miljöprogram, remissvar, dnr KS 2023/682. Remissvar. Insänt 2024-06-18
18. Sätra 2:1 vid kvarteret Hjälmssätra 5, Skärholmen, dnr 2022-08642. Samråd. Insänt 2024-06-18
19. Del av Östermalm 2:118 m.fl. (Östermalmstorg), dnr 2023-08343. Granskning. Insänt 2024-06-19
20. Grenå 4 m.m., Kista, dnr 2019-15399. Samråd. Insänt 2024-08-14
21. Sigbardiorden 1 m.fl., i stadsdelen Bredäng, S-Dp 2021-14634. Samråd. Insänt 2024-08-22
22. Stockholms stads förslag till riktlinjer för markanvisning. Dnr KS 2023/1442. Insänt 2024-09-02
23. Kvarnluckan 2, Rinkeby, dnr 2021-10030, 2024-09-16
24. Filipstadsbacken, Larsboda, Farsta, dnr 2020-07097, 2024-09-24
25. Djurgården 1:38, Beckholmen, dnr 2012-03013. Granskning. Insänt 2024-10-17
26. Västra Hagastaden, Vasastan, dnr 2016-06398. Samråd. Insänt 2024-10-21
27. Wienerbrödet 1 m.fl., Sköndal, dnr 2021-02549. Samråd. Insänt 2024-10-28
28. Västberga 1:1 och Solberga 1:1 vid kv Trätöffeln i stadsdelen Solberga. S-dp 2017-14261. Samråd. Insänt 2024-10-28
29. Del av Eneby 1:1, Ögat 1 m.fl., Beckomberga, Bromma, dnr 2021-15311. Samråd Insänt 2024-12-02.
30. Hemmarö 2, Farsta strand, dnr 2022-14238. Samråd. Insänt 2024-12-02.
31. Ångtvätten 16 m.fl., Stora Essingen. Kungsholmen, dnr 2020-11437. Samråd. Insänt 2024-12-16

Överklaganden

Inget nytt överklagande under 2024

Under 2024 avslutades målet rörande Liljeholmsbadet, Södermalm för samfundets del genom att samfundet inte överklagade mark- och miljödomstolens dom.

Överklaganden som har varit aktuella 2024:

1. Liljeholmsbadet. Bygglov rivning. Den 2024-02-07 insändes "Liljeholmsbadet, överklagande av Länsstyrelsens i Stockholms län beslut den 24 januari 2024 om rivningslov, dnr 58209-2023". Den 2024-05-02 insändes "Yttrande i mål P 1067-24, aktilaga 31, avseende Liljeholmsbadet".
 - Tidigare insända skrivelser 2021-04-12, 2021-06-14, 2021-07-19, 2021-10-27 och 2022-04-06.
Ärendet avslutades under året.
2. Uggleviksreservoaren, Norra Djurgården 1:1 inom Kungliga Nationalstadsparken. Den 2024-04-22 insändes "Yttrande Mål P 10002-23. Förbundet för Ekoparken m.fl., ./. Stockholms kommun m.fl. angående detaljplan för del av fastigheten Norra Djurgården 1:1, Uggleviksreservoaren i stadsdelen Norra Djurgården i Stockholms kommun".
 - Tidigare insända skrivelser 2021-05-25, 2022-06-14, 2023-01-03 och 2023-07-27.
Målet pågick vid 2024 års slut.

Press och media

I följande urval av tidningsartiklar, tidningsnotiser, nättidningar samt bloggar, poddar och webbsidor har samfundet omnämnts eller varit medverkande i.

- *Stockholms konst för dig och mig*. Lena Nöjd. Dagensbok.com. 2024-01-04.
- *Stockholmiapriset 2024 – uppsatstävling för mastersstudenter*. KMS. 2024-01-29
- *Anders Hallengren – Min John Lennon*. Horace Engdahl. SvD. 2024-02-26
- *Ansökan: Två nya våningar på hus från 1700-talet*. Emil Salmaso. Mitti. 2024-02-23
- *Efter åtta år: Nu prövas om Liljeholmsbadet får rivas*. Victor Malmcrona. Mitti.se. 2024-03-11
- *Vecka 18: Glas, regemente, under 40 och plakett*. Arkitekten. Nr 2, 2024
- *Sjösavägen ska fyllas med liv och rörelse*. Mimmi Epstein. Mitti.se. 2024-05-06
- *Staden säger ja till omstridda flerbostadshus i Räcksta*. Filip Magnusson. Mitti.se. 2024-06-26
- *Tar strid för Liljeholmsbadet*. Janne Bengtsson. Proletären. Juli 2024
- *Stal världsrekord från USA – nu är skylten på plats*. Victor Malmcrona. Mitti.se. 2024-08-19
- *3 x missa inte om seminariet Var dags konst*. Arkitekten. 2024
- *Stadsbyggnadsnämnden godkänner nya Läkarhusets detaljplan*. Emil Salmaso. Mitti.se. 2024-11-13
- *Nu har stadsbyggnadsnämnden i Stockholms godkänt planen. Ett landmärke är därmed ett steg närmare rivning – med ett oväntat argument*. Torbjörn Karlgren. Dagens PS. 2024-11-18
- *Samfundet S:t Eriks årsböcker är en bra present*. Mats Lundkvist. Tidningen Stadsholmen, nr 4, 2024
- *Tävla med en Stockholmsskildring*. Nyhetsbyrå Järva. 2024-12-27.

Marknadsföring och kommunikation; sociala media och webbsida

Samfundet har under året avsatt medel för marknadsföring som en strategi till opinionsbildning och ökad kännedom om samfundets verksamhet och syfte. Genom en ökad närvaro i sociala media och andra kommunikationskanaler kan vi nå nya målgrupper med ett nytt tilltal. En insats som under 2025 förväntas utvecklas än mer som ett led i att sprida kännedom om och lyfta samfundets mångskiftande verksamheter.

Samfundet finns på följande sociala media: Facebook, Instagram och LinkedIn och X (tidigare Twitter) och från senhösten 2024 på Tik-tok och Threads. Vid årsskiftet hade samfundet sammanlagt 4 710 följare i sociala media. Antal följare har fortsatt att öka mycket efter årsskiftet. De inlägg som fått störst uppmärksamhet var *Uppdatering: Rörstrand 16, Kammarkargatan*, med 340 gillamarkeringar och en räckvidd på 2 552 personer och inlägget *Ny kulturhusskylt: Stockholms Roddarförenings båthus*, som fick 425 gillamarkering och hade en räckvidd på 9 443 personer. Den

Reel som fått störst genomslag var *Rivningshotad Uggleviksreservoaren* med en räckvidd om 32 974 och 54 545 visningar.

Samfundet har under året fortsatt att uppdatera webbplatsen som huvudkanal för medlemsinformation och bokning av medlemsaktiviteter. Utveckling av medlemskonton via webbplatsen har fortgått. En del tekniska utmaningar kvarstår.

Informationsblad, medlemsbrev och nyhetsbrev

Informationsbladet, med kalendarium och övrig medlemsinformation, har utkommit med tre nummer under 2024, och har skickats både via e-post och till ett mindre antal medlemmar med reguljär post. Åtta digitala medlemsbrev har skickats ut under året. Därutöver har information om extrainsatta medlemsprogram, kallelse till årsmöte och annan information skickats i separata utskick. Fem Nyhetsbrev har skickats ut till prenumeranter utanför medlemskretsen.

Informationsfolder

Informationsfoldern, som uppdaterades 2023, har funnits tillgänglig på kansliet.

Skyltfönster Köpmangatan 5

I det ena skyltfönstret på Köpmangatan 5 visas ett rullande bildspel från samfundets verksamheter och historia. Det andra har under året lånats ut till Medeltidsmuseet för att marknadsföra vandringar och visningar.

Samfundet S:t Eriks arkiv

I september 2019 överlämnades samfundets arkiv till Stadsarkivet och finns i deras arkiv i Liljeholmen och upptar där cirka 9,7 hyllmeter. Inget nytt material har överlämnats till Stadsarkivet under året.

Fonder, donationer och erhållna minnesgåvor

Utdelningen för 2024 från Johan Unmans fonds stiftelse, nr 18 000, som förvaltas av Donationsstiftelsegruppen i Stockholm, på 372 370 kronor (346 042) har, liksom tidigare år, använts för årsboken.

Elsa Svenséns Minnesfond, vars avkastning skall användas till "stipendium för främjande av forskning om staden Stockholm och dess kulturhistoria", uppgick vid verksamhetsårets slut till 44 717 kronor (44 262). Elsa Svenséns Minnesfond, stipendiemedel, uppgick vid verksamhetsårets slut till 14 423 kronor (12 603). Under året har inga stipendier delats ut.

Den gåva som samfundet tacksamt mottog 1992 från fru Signe Wirgin på 5 399 316 kronor, ingår i samfundets egna kapital och används för samfundets syften.

I mars 2016 mottog samfundet tacksamt en testamentsgåva om 2 000 000 kronor efter den sedan lång tid tillbaka ständige medlemmen i samfundet, Ernst Hirsch. Fondens ändamål är att medlen skall "användas för forskning, till priser och stipendier inom samfundets verksamhetsområden.

Stiftelser

Samfundet förvaltar två stiftelser, Stiftelsen Axel Hirsch fond och Stiftelsen Höjerings Bokförlag för Stockholmiana, vilka främjar samfundets ändamål.

Stiftelsen Axel Hirsch fonds ändamål är att "främja utbildning och vetenskaplig forskning om staden Stockholm, dess historia, topografi samt kultur- och naturminnesmärken". Ur Stiftelsen Axel Hirsch fond har Katinka Bergvall och Ingvar Lundkvist tilldelats ett anslag om 30 000 kronor för tryck av boken *Staden som inte längre är* och den ideella organisationen ACAN har tilldelats ett forsknings- och projektbidrag om 30 000 kronor i arbetet med fördjupning kring och uppdatering av en digitala Rivningskartan ur ett Stockholmsperspektiv.

Samfundet fick den 21 augusti 2001 en donation om 852 530 kronor från Margot Höjering. Donationen förvaltas i stiftelseform under namnet Stiftelsen Höjerings Bokförlag för Stockholmiana.

Stiftelsens ändamål är att utdela stipendier till forskare ”som har för avsikt att såväl bedriva forskning kring Stockholm och dess historia, som att publicera uppnådda resultat i bokform”. År 2013 mottog stiftelsen tacksamt en testamentsgåva om 1 000 000 kronor efter Margot Höjering ”att användas för stiftelsens ändamål”. Stiftelsen årsredovisning avges samtidigt med samfundets.

Ur Stiftelsen Höjerings Bokförlag för Stockholmiana har tre stipendier beviljats. Thomas Magnusson, Medströms förlag, har tilldelats 30 000 kronor i tryckbidrag till boken *Arméns Stockholm /Garnisonsstaden*. Fil. dr., Christian Björk har tilldelats 30 000 kronor för bokprojektet *Stockholmsförorter fotograferade av Sune Sundahl* och Erik Meeuwisse har tilldelats 5 000 kronor i provtrycksbidrag till boken *Stockholm mindre kända pärlor*.

Samfundet S:t Erik
Styrelsen